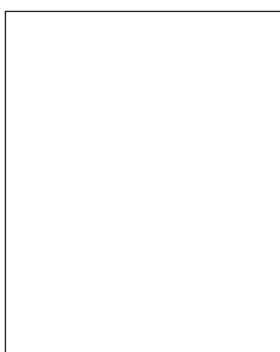

Årsberetning for Assurandør-Societetet

aflagt af formanden, direktør **Bent Knie-Andersen**
ved societetes årsmøde den 27. april 1995 på Hotel d'Angleterre i København

Bent Knie-Andersen

Indholdsfortegnelse:

Den danske økonomi
Forsikringserhvervets økonomi
Udviklingen i den finansielle sektor
Forsikring og forbrugeren
Telefonen som salgskanal
Det fremtidige pensionssystem
Årets mærkesager
Fondsbørsreform
Skatteområdet
Finanstilsynet
Arbejdsskadeforsikring
Det danske velfærdssystem

Indledning

På Assurandør-Societetets vegne vil jeg gerne byde velkommen til dette årsmøde. Vi er glade for, at så mange repræsentanter for folketing, ministerier og andre offentlige myndigheder såvel som for andre organisationer samt pressen traditionen tro viser os den interesse at deltage i vort årsmøde.

En særlig velkomst skal lyde til præsidenten for den europæiske forsikringsorganisation Comité Européen des Assurances Carlo Acutis og generalsekretær Francis Lohéac, som viser os den ære at deltage i årsmødet.

Den danske økonomi

Opsvinget i den vesteuropæiske og danske økonomi har gennem det forløbne beretningsår bidt sig fast. En klar vækstlinie aftegner sig.

Det er imidlertid indlysende, at den faktiske revaluering af kronen i forhold til en række for dansk samhandel vigtige valutaer i fremtiden vil skabe problemer for danske eksport erhvervs indtjeningsevne, ligesom den indenlandske lønstigning kombineret med aktivitetsstigningen risikerer at føre til øget inflation. Det må også konstateres, at der stadig er et alt for stort underskud på statsfinanserne. Både den kendsgerning og den samlede aktivitetsudvikling nødvendiggør i den kommende tid en meget stærk tilbageholdenhed med hensyn til de offentlige udgifter.

Forsikringserhvervets økonomi

For forsikringserhvervet har 1994 ikke været ganske tilfredsstillende. Det har især kunnet mærkes inden for skadesforsikring. Jeg ser her bort fra den negative kapitalmarkeds-

udvikling — hvis resultater vi deler med andre finansielle erhverv — men der er grund til at bemærke, at den tilgrundliggende rentabilitet i selve skadesforsikringsvirksomheden endnu ikke kan karakteriseres som acceptabel, endsiige tilfredsstillende. Den stærke konkurrence gør det generelt svært at opnå en rimelig rentabilitet, og især inden for arbejds-skade- og automobilforsikringsbrancherne, har resultaterne været uholdbare. På disse og andre felter er der gennemført præmieforhøjelser, og det vil også fremover være nødvendigt for selskaberne nøje at følge skadesforløbet og justere præmierne i forhold til den konstaterede udvikling.

På livs- og pensionsforsikringsområdet er udviklingen mere tilfredsstillende. Kursudviklingen har uundgåeligt påvirket resultaterne i negativ retning, men selskaberne har hævdet sig godt på markedet, og væksten er fortsat.

Udviklingen i den finansielle sektor

Den danske finansielle sektor har i snart en årrække været præget af forandring. Der er ikke — som den populære opfattelse har været — tale om, at alle vil alt. Den grundlæggende arbejdsdeling ligger stadig fast, hvilende på EU-direktiver og den lokale lovgivning, men der er åbnet for muligheden af etablering af finansielle koncerner, hvor aktiv udnyttelse af naboerhvervs distributionskanaler nu finder sted i en mere massiv skala.

Som bekendt har den finansielle sektor gennemløbet en turbulent periode med store tab for penge- og realkreditinstitutter og for forsikringsbaserede holdingselskaber. Den situation synes heldigvis nu at være overstået, men den har i sig selv været medvirkende til en strukturrationalisering også inden for forsikringserhvervet. Vanskeligheden ved at opnå rimelig rentabilitet i den primære drift og de som helhed faldende finansindtægter har presset i samme retning.

De finansielle koncerner har med de seneste års udvikling fået et klart ståsted herhjemme, som tilfældet i øvrigt er i mange andre lande. Det er en udvikling som hverken kan eller bør søges forhindret, men det må selvfølgelig til stadighed overvejes, om de eksisterende regelsæt for markedsføring, forbrugerbeskyttelse m. v. lever op til denne udvikling, og i nødvendigt omfang må tilpasninger foretages.

Udviklingen på forsikringsmarkedet er naturligtvis også påvirket af de internationale forhold. EU's tredjegerationsdirektiver vedrørende forsikring er med virkning fra midten af 1994 implementeret i dansk lovgivning, ligesom tilfældet nu er i de fleste andre EU-lande. Herefter hviler det europæiske forsikringsmarked i tilsynsmæssig henseende på princippet om hjemlandskontrol. Mulighederne er vokset for øget konkurrence over grænserne i fremtiden. Den situation nødvendiggør, at danske forsikringselskaber ikke underlægges mere restriktive betingelser, end dem der gælder for deres aktuelle eller potentielle konkurrenter fra udlandet. Societetet vil løbende drøfte den udvikling med de danske myndigheder.

Forsikring og forbrugeren

Forsikringssager har i vore dage i høj grad mediernes bevågenhed. Det er vi i forsikringsbranchen meget tilfredse med. Det viser hos medierne, politikerne og offentligheden stor forståelse for det private forsikringserhvervs plads i det moderne samfunds velfærdsmæssige og finansielle infrastruktur. Det er typisk hverdagslivets problemer og hændelser for virksomheder og private, der opnår opmærksomhed. I over 99,9 pct. af tilfældene påkalder disse sager sig ganske vist ikke nogen form for ydre opmærksomhed, men de løses løbende i et system, som jeg vel på den baggrund har lov til at betegne som velfungerende. At der så i enkelte sager opstår diskussion og tvister er slet ikke så underligt. I virkeligheden er det også et sundt korrektiv

for erhvervet løbende at få drøftet fornuftige grænser for dækningsomfang m. v. for så komplicerede tjenesteydelsesprodukter, som forsikring typisk er.

Ind imellem må vi dog desværre konstatere, at kritikken kammer over. Især på privatforsikringsområdet hævdes det således til tider, at der ingen gennemsigtighed eksisterer, at selskaberne flygter fra skadeserstatningerne, at forsikringsbetingelserne er helt urimeligt spidsfindige, så forsikringstagerne må kæmpe hårdt for at få deres ret. Måske er der nogle, der ligefrem ”konkurrerer” på at fremsætte sådan kritik, for udsagnene kan være ganske monotone, når vinden ellers blæser fra det hjørne.

Efter min mening står vi over for et typisk nutidigt fænomen. Proportionssansen er ofte en truet egenskab. Den har svært ved at overleve i en tid, hvor umiddelbart spektakulære enkeltsager giver omtale, forargelse og tilsyneladende opstandelse. Desværre er der også medier, der i givne stunder kapitulerer for sådan overfladiskhed.

Herigennem trues proportionssansens overlevelse. For i virkeligheden står det næppe så galt til: I 1994 udbetalte skadesforsikrings-selskaberne således over 22 mia. kr. i skadesbetaling, mere end halvdelen på privat-, ulykkes- og autoområdet. Livs- og pensionsforsikrings-selskaberne udbetalte samme år ca. 20 mia. kr. i forsikrings- og pensionsydelse. Så der betales sandeligt, og det uden at selskaberne behøver at være ”slæbt i retten”. Rentabiliteten var som omtalt begrænset i 1994, så der var ikke tale om noget godt år for selskaberne. I Ankenævnet for Forsikring var der 2.444 nye klagesager sammenlignet med halvanden million skadesbehandlingssager på dette område, så det tal er vel ganske beskedent. Vore undersøgelser viser da også, at langt over fire femtedele af de personer, der har haft en forsikringsskade, er tilfredse med skadesbehandlingen.

Men somme tider får man af den aktuelle

kritik indtrykket af, at alt er galt i den finansielle sektor, herunder i dansk forsikring. Man kan på den baggrund være bange for om den rette proportionssans er i anvendelse. Heldigvis er vildskuddene i forsikringsdebatten dog enkeltstående, og vi arbejder meget bevidst med løbende at tilbagevise dem, så snart de måtte opstå. Vi vil fra societetets side gerne gå videre med hensyn til at opstille fælles regler, der kan sikre forbrugerne ensartede betingelser på en række vigtige felter. Det må dog understreges, at det er konkurrencen mellem selskaberne der er og bliver den vigtigste reguleringsmekanisme. Denne konkurrence omfatter i vore dage også i vidt omfang produkternes indretning, kvalitet, serviceydelser etc. og kan ikke begrænses til primært at være en priskonkurrence mellem standardiserede produkter.

Societetet har i forhold til Forbrugerombudsmanden tilkendegivet ønsket om i fællesskab at få formuleret særlige etiske regler på forbrugerforsikringsområdet. I forvejen er forsikrings-selskaberne undergivet ganske mange regler med et sådant sigte. Jeg skal i flæng blot nævne hele regelsættet fra forsikringsaftaleloven, regler om bonusprognoser, om reklamer med prisseksempler, om anvendelse af passiv accept og om god forsikringsskik. Denne regulering er langt mere omfattende, end hvad man kender fra de fleste andre lande. Også for forbrugerne vil det imidlertid kunne give anledning til en forbedring af gennemsigtigheden, hvis der skabes et sæt etiske regler, som samler en række af disse bestemmelser og fylder ”huller” ud, hvor der måtte være behov herfor.

I relation til de finansielle koncerner vil det yderligere være nærliggende at overveje opstillingen af fælles regler for de implicerede finansielle virksomheder, bl. a. sigtende på forbrugeren at muliggøre et frit og ubundet valg mellem de forskellige typer af leverandører på det samlede marked. Societetet vil deltage konstruktivt i disse bestræbelser.

Telefonen som salgskanal

I denne sammenhæng er der grund til at nævne reglerne om telefonsalg af forsikring — de regler der findes i den såkaldt dørsalgslov. Denne salgskanal, der så godt som udelukkende benyttes til telefonisk at etablere aftale om drøftelse af en forsikringstagers forsikringsforhold, er særdeles væsentlig for forsikringsselskaberne. Erfaringsmæssigt er den også afgørende for muligheden for i videst muligt omfang at sikre, at den enkelte har en relevant forsikringsmæssig dækning på centrale forsikringsmæssige felter. Netop drøftelser af familiens forsikringsforhold, hvor begge ægtefæller er til stede, er en forbrugerrigtig salgsmåde for den slags produkter.

Salgskanalen har i dag betydelig anvendelse og giver uhyre sjældent anledning til problemer. Jeg skal også blot minde om at der jo som bekendt er en fortrydelsesfrist på 14 dage forbundet med salgsaftaler af denne art.

Forbrugerombudsmanden og andre ser imidlertid gerne denne salgskanal afskaffet for forsikring. Ønsket begrundes i, at telefonsalgsadgangen har ført til misbrug, derved at smarte folk og firmaer har udnyttet et påstået telefonsalg af forsikringer til i stedet at sælge andre finansielle produkter, sommerhuse o.s.v.

Der er imidlertid kun tale om ganske få tilfælde af misbrug, der involverer forsikring, og jeg skal pege på, at societetet har gjort og fortsat vil gøre en omfattende indsats for at forhindre enhver form for misbrug. Misbrug findes jo desværre også på snart sagt alle andre områder i samfundet. Misbrug skal naturligvis bekæmpes, men jeg mener, at det er udtryk for proportionsforvrængning, hvis dette ønskes gjort ved at forbyde sædvanlig lovlig adfærd — og vel at mærke når denne adfærd er i overensstemmelse med den almindelige teknologiske udvikling i samfundet. Et massivt folketingsflertal har da også netop tilkendegivet at forsikringsselskaberne skal bevare telefonsalgsadgangen, så det er håbet at kriti-

kerne vil rette sig efter denne demokratiske tilkendegivelse.

Societetet er selvfølgelig rede til under drøftelserne med Forbrugerombudsmanden om udfærdigelse af etiske regler at udarbejde regler, der i videst muligt omfang forhindrer enhver form for misbrug.

Det fremtidige pensionssystem

Over hele EU går i disse år debatten om de økonomiske konsekvenser ind i næste århundrede af en aldrende befolkning. Antallet af ældre vokser absolut og relativt set, og de ældre ventes også at blive mere fordringsfulde og forvante, som de i øvrigt har været gennem hele deres opvækst i sammenligning med tidligere generationer.

Mørkemænd i samfundet har længe påpeget, at dette på et tidspunkt vil gå galt. Blandt dem har en særlig yderliggående gruppe af bombemænd forsøgt sig med skrækindjagende skildringer af ”tikkende pensionsbomber”, som uvægerligt ville eksplodere i et hav af skatteforhøjelser eller udløse en lavine af inflation for at slå fremtidens rige pensionisters gode liv ihjel.

Regeringen har gennem sin redegørelse om pensionssystemet og fremtidens forsørgerbyrde fra marts i år sat en stopper for hysteriet. Lykkes gennemførelsen af en fornuftig økonomisk politik, forhøjes tilbagetrækningsalderen fra arbejdsmarkedet med et par år, fastholder og forbedrer vi konkurrenceevnen og opnår vi bare en rimelig grad af internationalt konjunkturmedløb, så vil samfundet slet ikke mærke nogen finansieringsklemme som følge af væksten i den såkaldte ældrebyrde.

Regeringen har ret i denne argumentation, der i øvrigt ikke reelt er forskellig fra det ellers forkætrede oplæg fra Socialkommissionen om arbejdsophør og pension fra 1993. Der vil frem til år 2030 ske en mærkbar forøgelse af ældrebyrden på isoleret set 4-5 procentenheder målt i forhold til nationalproduktet, men dette vil kunne klares uden at bombemende-

nes eksplosionstrusler bliver til virkelighed.

Det er også internationalt anerkendt, at Danmark har et af de bedste pensionssystemer i Europa, og allerede den kendsgerning gør, at finansieringsproblemerne herhjemme vil være mærkbart mindre end i adskillige andre lande, vi ellers sammenligner os med. Den væsentligste årsag til denne relativt favorable tilstand er, at det samlede danske pensionssystem i højere grad er funderet af en bagvedliggende pensionsopsparing, end tilfældet er i de fleste andre lande.

Men skal det lykkes varigt at demontere pensionsbomberne og sætte alle bombemænd ud af spillet, har regeringen fuldstændig ret i, at det afgørende er, at der føres en ansvarsbevidst økonomisk politik og fastholdes en fornuftig pensionspolitik. Det vil sige, at incitamentet til privat pensionsopsparing — det være sig i livs- og pensionsforsikringselskaber samt pensionskasser og de nye arbejdsmarkedspensionsordninger — ikke må svækkes, men helst skal styrkes, også gennem skattepolitikken. Derfor må vi hilse med tilfredshed, at det ved Folketingets pensionsdebat i marts utvetydigt blev slået fast, at folkepensionen ikke yderligere må forringes for dem, der har præsteret opsparing til alderdommen, og at der ikke i øvrigt er planer om skærpelse af pensionsbeskatningen. Vi kunne godt have ønsket det klarere udtrykt fra regeringen, men på den anden side er det tilfredsstillende, at man har bekræftet løfterne, der senest blev givet ved skattereformen i 1993.

En stor og voksende privat pensionsopsparing er en nødvendig forudsætning for finansieringen af fremtidens øgede ældrebyrde. Opfyldelsen af den forudsætning er dog ikke tilstrækkelig til, at en realfinansiering af ældrebyrden lykkes. Men der er al mulig grund til at antage, at den øgede private kapitaldannelse, som pensionsopsparingen medfører, gennem rentable investeringer herhjemme og i udlandet bedre vil kunne tilvejebringe den ressourcemæssige baggrund for fremtidens

ældreforsørgelse, end de alternative muligheder, der ellers ud fra en overfladisk politisk betragtning måtte foreligge. Men som regeringen selv har understreget, forudsætter dette under alle omstændigheder, at en ansvarsbevidst økonomisk politik tilrettelægges og fastholdes.

Årets mærkesager

I det forløbne beretningsår har societetet deltaget i en lang række forhandlinger om lovforberedende arbejde, drøftelser med myndighederne i øvrigt og med andre organisationer i nationalt og internationalt regi. Dette er gennemgået i den trykte årsberetning, og jeg skal derfor indskrænke mig til at kommentere nogle få sager, som societetet på det seneste har beskæftiget sig med.

Fondsbørsreform

Spørgsmålet om en fondsbørsreform har givet anledning til megen offentlig omtale. Udvalgsarbejdet er jo som bekendt omsider afsluttet, men betænkningen kunne ikke afgives i enighed mellem udvalgsarbejdets parter. Fra societetes side lægger vi afgørende vægt på, at investorindflydelsen på børsfeltet ikke svækkes. En høj grad af gennemsigtighed, tidssvarende børsetiske regler og oplysningsforpligtelser er helt klart en nødvendig forudsætning, for at fondsbørsen kan opnå den fornødne internationale konkurrenceevne. Det rette signal i den henseende vil være at styrke — og ikke at begrænse — investorindflydelsen, hvadenten dette så skal ske gennem den ene eller den anden nyordning af børsforholdene.

Skatteområdet

I skatteministeriet udviser man jo som bekendt stor opfindsomhed. Vi har i løbet af beretningsåret set en strøm af forslag, f. eks. om forsikringselskabernes sikkerhedsfonde, om fradrag for indbetalinger på invalidefor-

sikringer tegnet i skadesforsikringsselskaber og diverse realrenteafgiftforslag. Et af de seneste forslag skal angiveligt gøre det nemmere at ophæve pensionsordninger og i stedet bruge pengene til at holde orlov for.

Vi er ikke altid lige imponeret over disse skatteforslag. Og f. eks. det sidstnævnte må vi klart advare mod gennemførelsen af. Pensionsopsparingens formål er nu engang at bidrage til aldersforsørgelsen. Specielt unge mennesker, som måtte falde for orlovsfristelsen, vil efterfølgende få et pensionsmæk. Det er en skidt idé, der går direkte imod, hvad der er nødvendigt på pensionsområdet.

Jeg skal kort også nævne to andre sager fra skatteområdet. Således er det os stadig en kilde til forundring, at man ikke herhjemme ved momsfrigtagelse for transaktioner mellem koncernforbundne selskaber som i andre EU-lande vil lægge et koncernbegreb svarende til aktieselskabslovens til grund. I stedet for forlanges der 100 pct. ejerskab af datterselskaberne. Dette er stærkt generende for enkelte eksisterende koncernkonstruktioner. Jeg skal henstille til skattemyndighederne om at genoverveje dette spørgsmål.

Endvidere har vi som bekendt gang på gang anket over den særbeskatning for finansielle virksomheder, som den eksisterende lønsumsafgift indebærer. Nu ønsker man så oven i købet at forøge lønsumsafgiften i forbindelse med indførelse af de såkaldte grønne afgifter for det øvrige erhvervsliv. Allerede i dag er forsikringsselskaber og andre finansielle virksomheder pålagt en ekstra afgift, som ikke rammer andre erhvervsvirksomheder. Vi er kraftigt imod denne særbeskatning og mod at man nu finder et nyt påskud til at øge den.

Finanstilsynet

En af vore væsentligste samarbejdspartnere i forsikrings erhvervet og societetet er Finanstilsynet. Vi har igen siden sidste møde haft et godt og tillidsfuldt samarbejde med tilsynet.

Men vi har også kunnet konstatere, at Finanstilsynet i stigende grad hænges ud for snart det ene, snart det andet påståede fejlgreb, og at der undergives undersøgelse på undersøgelse.

Jeg skal ikke her tage stilling til de enkelt-sager, dette drejer sig om, men blot bemærke, at Finanstilsynet har en ofte meget vanskelig og delikat opgave, som tilsynet bør sikres rimelig arbejdsro til at udføre. Der er også til tilsynsarbejdet knyttet helt nødvendige tavshedspligtsregler, hvis håndhævelse nok kan genere en og anden, men som det er nødvendigt opretholdes. Forsikrings erhvervet — og jeg er ikke bange for at sige hele den finansielle sektor må utvetydig advare mod en krænkelse af den elementære tavshedspligt for en tilsynsmyndighed. Det kan ikke undgå at få skadevirkninger, hvis Finanstilsynet inddrages i den politiske kamp.

Arbejdsskadeforsikring

I marts måned offentliggjordes betænkningen om arbejdsskadeforsikringens fremtidige organisering, der er resultatet af et omfattende udvalgsarbejde i Socialministeriets regi. Betænkningens hovedforslag er, at forsikring mod arbejdsulykker fortsat skal varetages af forsikringsselskaberne, medens erhvervs-sygdommene bør tages ud af den private arbejdsskadeforsikring og i fremtiden administreres i en halvoffentlig selvejende arbejdsskade-pool, der oprettes med udgangspunkt i Forsikringsselskabet for Erhvervs-sygdomme. Societetet kan tiltræde betænkningens forslag, herunder afgivelsen af erhvervs-sygdomme, der ikke er forsikringsbare. Vi er naturligvis tilhængere af privatisering, men ikke for enhver pris og ikke, når de tilgrundliggende forudsætninger savnes.

Det danske velfærdssystem

Afsluttende vil jeg kort kommentere debatten om det danske velfærdssystem. Denne diskussion synes at kalde på de store følelser.

Sagen interesserer selvsagt societetet meget. Ikke mindst fordi væsentlige dele af forsikringsvæsenet har stærk affinitet til offentlige instanser og vice versa. En del af forsikringsvirksomheden etablerer under den enkelte person et sikkerhedsnet, hvis fravær må antages at ville påkalde offentlig indsats. Omvendt er der offentligt finansierede ydelser, som på givne vilkår meget vel kunne overtages af det private forsikrings erhverv.

I Assurandør-Societetet har vi en uideologisk holdning til disse spørgsmål. Den kendsgerning kan jeg vel bedst illustrere ved at pege på vor pragmatiske holdning til afgivelse af erhvervssygdomsdelen af arbejdsskadeforsikringen. De økonomiske resultater af denne del af arbejdsskadeforsikringen er ikke for øjeblikket særligt dårlige, men vi har ikke desto mindre støttet betænkningforlaget om dannelse af en halvoffentlig erhvervssygdomsinstitution, fordi vi principielt ikke anser dette felt for forsikringsbart selv ikke under en obligatorisk ordning.

Samtidig er det ganske klart, at grænsedragningen mellem den private og den offentlige sektor er historisk og i mange henseender tilfældigt bestemt. I nordisk sammenhæng vil vi i slutningen af året vende tilbage med mere

specifikke forsikringsmæssige overvejelser med henblik på grænsedragning set i lyset af det offentliges generelle finansieringsproblemer.

Vi er nok lidt skuffede over, at Erhvervsministeriets ellers voluminøse skriftlige publikationsvirksomhed om ”offentlig-privat” ikke hidtil har haft fantasi til at inddrage forsikringsvirksomheden. Den solidaritet, der — omend på forskellig måde — er grundlaget for såvel det offentliges velfærdsindsats som forsikringsselskabernes produkter, er en fællesnævner, der bør kunne anvendes ved en fordomsfri og visionær videreudvikling af det danske samfund. Societetet bidrager meget gerne hertil.

Til slut skal der også herfra lyde en tak for det gode samarbejde vi i øvrigt i det forløbne år har haft med vort ressortministerium, Erhvervsministeriet, og med Finanstilsynet. Ligeledes en tak til de øvrige ministerier og offentlige myndigheder og andre organisationer for et velfungerende samarbejde. Sidst men ikke mindst en tak til pressens repræsentanter for deres interesse, der både bidrager til at udbrede kendskabet til forsikring og samtidig holder os til ilden.